

Ustawa
z dnia 2021 r.
o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 1. W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. poz. 483, z 2001 r. poz. 319, z 2006 r. poz. 1471 oraz z 2009 r. poz. 946) w art. 90 po ust. 4 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Wypowiedzenie umowy międzynarodowej, o której mowa w ust. 1, wymaga zgody wyrażonej w ustawie uchwalanej przez Sejm większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów oraz przez Senat większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów albo w referendum ogólnokrajowym zgodnie z przepisem art. 125. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej ma na celu wprowadzenie nowego przepisu w zakresie wypowiedzania przez Polskę umów międzynarodowych przekazujących organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach, o których mowa w art. 90 Ustawy Zasadniczej.

Zgodnie z art. 90 ust. 2 Konstytucji RP, ustawa wyrażająca zgodę na ratyfikację umowy międzynarodowej, o której mowa w ust. 1, jest uchwalana przez Sejm większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów oraz przez Senat większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów. Wyrażenie zgody na ratyfikację takiej umowy może być uchwalone w referendum ogólnokrajowym. Uchwałę w sprawie wyboru trybu wyrażenia zgody na ratyfikację podejmuje Sejm bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Przepis ten nie przewiduje szczególnego trybu wypowiedzenia takiej umowy międzynarodowej. W obecnym stanie prawnym wypowiedzenie rzeczono rodzaju umów odbywa się na podstawie ogólnej zasady wyrażonej w art. 120 Konstytucji RP, zgodnie z którym Sejm uchwała ustawy zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, chyba że Konstytucja przewiduje inną większość.

Art. 90 Konstytucji przewiduje specjalny tryb ratyfikacji umów międzynarodowych o szczególnie doniosłym znaczeniu, polegający na przekazaniu niektórych kompetencji władz krajowych organizacjom międzynarodowym lub organom międzynarodowym. Jest to odrębny sposób przyjmowania umów międzynarodowych w stosunku do trybu przewidzianego w art. 89. Konstytucji. Z tego względu art. 90 jest nazywany klauzulą integracyjną lub klauzulą europejską.¹ Już w trakcie przyjmowania ustawy zasadniczej

¹ Winczorek, *Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, Warszawa 2000, s. 115; C. Mik, *Przekazanie kompetencji przez Rzeczpospolitą Polską na rzecz Unii Europejskiej i jego następstwa prawne (uwagi na tle art. 90 ust. 1 Konstytucji)*, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku a członkostwo Polski w Unii Europejskiej*, (red.) C. Mik, Toruń 1999, s. 145.

przewidywano, że na podstawie tego przepisu Rzeczpospolita Polska będzie mogła stać się członkiem zjednoczonej Europy. Po roku 1989 wejście Polski na stałe do rodziny państw zachodnioeuropejskich było wielkim marzeniem milionów Polaków. Polacy chcieli być członkiem wspólnoty stabilnej ekonomicznie, o ugruntowanym systemie prawnym gwarantującym praworządność oraz przestrzeganie praw i wolności człowieka. Proces wejścia Polski do Wspólnoty Europejskiej zakończył się wielkim sukcesem, potwierdzonym przez Naród w ogólnokrajowym referendum w 2003 roku, które zatwierdziło traktat ateński. Za ratyfikacją umowy akcesyjnej opowiedziało się 77% głosujących, przy udziale 58% uprawnionych do głosowania. Wynik ten odczytano jako bardzo silne wsparcie dla mocnego udziału Polski w procesie integracyjnym. Nasze członkostwo w Unii Europejskiej gwarantuje trwałe zakorzenienie w kulturze zachodnioeuropejskiej zarówno prawnej, gospodarczej, jak i politycznej. Przy wsparciu funduszy europejskich dokonał się znaczący rozwój wielu polskich inwestycji, rozwijają się instytucje państwa i samorządy, wspierane są uczelnie, szkoły i instytucje kultury.

Również obecnie badania opinii publicznej wskazują na wysoki poziom poparcia dla udziału Polski w Unii Europejskiej. Wspieranie przez Polaków procesów integracyjnych jest wyrazem aspiracji do rozwoju Polski jako kraju szanującego wolność, równość obywateli i praworządność państwa.

Zdaniem projektodawców przedłożonej propozycji procedura wypowiedzania tego rodzaju umów międzynarodowych powinna być tożsama z trybem przekazania organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencji organów państwowych.

Projektodawcy proponują, aby w art. 90 po ust. 4 Konstytucji RP dodać ust. 5 w brzmieniu: „Wypowiedzenie umowy międzynarodowej, o której mowa w ust. 1, wymaga zgody wyrażonej w ustawie uchwalanej przez Sejm większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów oraz przez Senat większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów albo w referendum ogólnokrajowym zgodnie z przepisem art. 125. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio.”.

Przedstawiona zmiana pozwoli m.in. ograniczyć możliwość wyjścia Polski z Unii Europejskiej w sposób przewidziany dla procedowania zwykłych ustaw.

Konieczne jest obwarowanie tak ważnej z punktu interesu narodowego decyzji koniecznością wyrażenia zgody na wypowiedzenie umowy międzynarodowej w ustawie uchwalanej większością 2/3 głosów posłów oraz 2/3 głosów senatorów albo w referendum ogólnokrajowym. Proponowana zmiana będzie stanowić gwarancję tego, że decyzja w przedmiotowym zakresie będzie stanowiła ugruntowaną wolę większości – reprezentantów w Parlamencie albo samych Obywateli.

Wypowiadanie umów międzynarodowych przekazujących organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach jest równie istotne i rodzi równie dalekie konsekwencje, co ich zawieranie. Wobec powyższego powinno być ono przeprowadzane w sposób analogiczny jak w przypadku ich zawierania.

Wprowadzenie zaproponowanych rozwiązań zapewni umocnienie obecności Polski w organizacjach międzynarodowych oraz pozytywnie wpłynie na poczucie polskich obywateli w zakresie stabilnego utrzymania wszelkiego rodzaju benefitów, swobód oraz zasad postępowania wynikających z członkostwa w rozmaitych wspólnotach międzynarodowych. Przedstawiona zmiana w trybie wypowiedzenia przez Polskę przedmiotowych umów międzynarodowych, dając jasny sygnał o chęci kontynuowania i pogłębiania polskiej integracji w ramach międzynarodowych struktur, gwarantuje również zwiększenie pewności w międzynarodowym obrocie gospodarczym, a także może skutkować wzmożeniem zagranicznych inwestycji na terenie Polski.

Z tych względów, w odpowiedzi na pojawiające się w przestrzeni publicznej głosy atakujące nasze członkostwo w Unii Europejskiej, konieczne jest wyraźne opisanie w konstytucji, procedury ewentualnego wychodzenia z Unii Europejskiej. Zatwierdzenie umowy międzynarodowej, która odbiera kompetencje organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu i przekazuje je ponownie władzom krajowym, powinno być symetryczne do procesu przekazywania tych kompetencji.

W tak ważnych sprawach dla Polski, dla wypowiadania przez Polskę umów międzynarodowych, przekazujących organizacji międzynarodowej lub organowi

międzynarodowemu kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach, o których mowa w art. 90 Ustawy Zasadniczej, powinien być zastosowany wymóg większości kwalifikowanej, znacznie wyższej niż zwykła większość potrzebna do uchwalenia ustaw. W kluczowych dla przyszłości naszej Ojczyzny kwestiach, koniecznym powinno być osiągnięcie porozumienia ponadpartyjnego i stworzenie możliwości wypowiedzenia się przez Naród w drodze referendum ogólnokrajowego.

Zaproponowane zmiany ustabilizują członkostwo Polski w organizacjach międzynarodowych, takich jak Unia Europejska, w których obecność stanowi o najwyższym interesie państwowym. Pozwolą także na powstrzymanie lub ograniczenie dążenia przez wąską grupę populistycznych sceptyków do rozpoczęcia procedury wystąpienia z tego rodzaju organizacji międzynarodowych.

Wobec powyższego, w celu osiągnięcia wyżej wskazanych celów, które stanowią o interesie Rzeczypospolitej Polskiej, uzasadnionym będzie wprowadzenie przedstawionych zmian w Konstytucji RP.

Projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest zgodny z prawem Unii Europejskiej. Zgodnie z art. 50 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30 z późn. zm.), każde Państwo Członkowskie może, zgodnie ze swoimi wymogami konstytucyjnymi, podjąć decyzję o wystąpieniu z Unii.